

Normes internacionals i dret social comunitari

2015/2016

Codi: 100494

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500258 Relacions laborals	OB	2	2

Professor de contacte

Nom: Jaume Munich Gasa

Correu electrònic: Jaume.Munich@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

És de interès un bon coneixement de les matèries del primer curs per a la comprensió per part de l'alumnat de les nocions bàsiques de fonts del Dret, jerarquia de normes i aplicació del Dret.

Objectius

La assignatura Normes internacionals i dret social europeu s'imparteix al segon quadrimestre del segon any de carrera. Aquesta matèria té com a objectiu que l'alumne adquireixi nocions bàsiques del grau de relacions internacionals en relació a les normes internacionals i europees en matèria socio-laboral. Això inclou, tan la normativa d'àmbit general sorgides del sistema de Nacions Unides i particularment la Organització Internacional del Treball, com la normativa creada en el marc de la Unió Europea. Els creixents efectes de la globalització en les relacions laborals, l'increment de la mobilitat dels treballadors i la pressió per una universalització dels estàndards mínims internacionals de la agenda per un treball digne per a tothom incorporada als Objectius del Mil·leni ha conduït a una progressiva codificació internacional de la normativa laboral. Això comporta la necessitat de incorporar plenament a l'ensenyament del Dret del Treball els mecanismes de creació, aplicació i control del Dret internacional i les seves implicacions a nivell regional i nacional. D'altra banda la progressiva ampliació de la dimensió social de la integració europea y el desenvolupament del Dret Social Europeu comporta una gradual convergència de les polítiques i les normatives nacionals al interior de la UE que han de incorporar els estàndards i la normativa comú.

Des de la perspectiva formativa del Dret Internacional Públic i el Dret de la Unió Europea es pretén de l'estudiant l'assoliment de diversos objectius entre els quals destaquen:

- Identificar l'objecte, les fonts i els principis del Dret del Dret Internacional Públic i del Dret Comunitari europeu
- Diferenciar els diversos subjectes que interactuen en l'àmbit del Dret Internacional Públic i el Dret comunitari europeu.
- Coneixer els mecanismes de creació, aplicació i control del Dret Internacional Públic i el Dret comunitari europeu.
- Comprendre les inter-relacions entre dret internacional, el dret europeu i els drets nacionals.
- Coneixer els principals drets i deures derivats de la normativa internacional i europea en relació als treballadors i les relacions laborals.

Competències

- Aplicar les tecnologies de la informació i de la comunicació en els diferents àmbits d'actuació.

- Assessorar i gestionar en matèria d'ocupació i de contractació laboral.
- Assessorar organitzacions sindicals i empresarials i els seus afiliats.
- Automotivar-se empenent accions formatives específiques que permetin actualitzar els coneixements propis.
- Comunicar i defensar un projecte oralment.
- Convèncer els altres del punt de vista propi.
- Expressar idees o fets d'una manera clara i persuasiva.
- Fer funcions de representació i de negociació en diferents àmbits de les relacions laborals.
- Preparar, redactar i formalitzar els escrits generals en els tràmits administratius i judicials.
- Redactar i formalitzar informes i escrits.
- Representar tècnicament les persones o les entitats en l'àmbit administratiu, fiscal i processal, i de defensa davant dels tribunals del Social.
- Tenir capacitat de decisió, agudeses per prendre decisions i capacitat de jutjar.
- Treballar de manera autònoma.
- Treballar en equip

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar com a negociador en una negociació col·lectiva plantejada com a treball pràctic.
2. Aplicar i utilitzar a la pràctica docent els mecanismes dels convenis col·lectius.
3. Aplicar les tecnologies de la informació i de la comunicació en els diferents àmbits d'actuació.
4. Automotivar-se empenent accions formatives específiques que permetin actualitzar els coneixements propis.
5. Classificar les institucions bàsiques de representació dels treballadors en les empreses.
6. Comprendre el significat i el procediment de cada un dels tràmits i els mitjans d'impugnació en cada supòsit.
7. Comunicar i defensar un projecte oralment.
8. Convèncer els altres del punt de vista propi.
9. Explicar les modalitats de la col·locació i de la intermediació en el mercat de treball.
10. Expressar idees o fets d'una manera clara i persuasiva.
11. Reconèixer les diferents mesures que configuren el conflicte col·lectiu.
12. Redactar i formalitzar informes i escrits.
13. Tenir capacitat de decisió, agudeses per prendre decisions i capacitat de jutjar.
14. Treballar de manera autònoma.
15. Treballar en equip.
16. Valorar els beneficis dels sistemes extrajudicials de resolució de conflictes en la pràctica processal.

Continguts

BLOC I.

Lliçó 1. La subjectivitat internacional: les Organitzacions Internacionals (O.I.).

Introducció. Definició d'O.I. i diferències amb altres actors internacionals. La subjectivitat internacional de les O.I.. Les competències de les O.I. L'acció normativa de les O.I.: la funció normativa interna i la funció normativa externa.

Lliçó 2. Concepte i característiques del Dret Internacional Públic (DIP).

Concepte i característiques del DIP com a sistema jurídic de la societat internacional. El paper institucional de les Nacions Unides i altres organitzacions internacionals (O.I.). Principis estructurals del DIP.

Lliçó 3. El procés de formació i aplicació de les normes en DIP.

Les fonts del dret internacional. Concepte de tractat i la seva celebració: especial referència al PIDESC, al PIDCP i als convenis de la OIT. El paper d'altres fonts i mecanismes del DIP: costum, P.G.D., equitat, jurisprudència, doctrina, actes unilaterals dels Estats, el *soft law* amb especial referència als actes unilaterals de les O.I. (DUDH, recomanacions de la OIT, Carta Social Revisada, etc.). La recepció del D.I. en els drets

interns. Mecanismes per fer efectiu el compliment de les obligacions internacionals dels Estats (el control internacional, les mesures d'autotutela o contramesures, i les sancions internacionals o reacció institucional). L'exigència de la responsabilitat internacional: la protecció diplomàtica.

Lliçó 4. Aspectes generals de la Organització Internacional del Treball (OIT).

Origen i característiques de la OIT. Evolució de la OIT: especial referència a la Declaració de Filadèlfia de 10 de maig de 1944. Els fins de la OIT. Estructura orgànica: el principi del tripartisme i funcions dels diferents òrgans (CIT, Consell d'Administració i Oficina Internacional del Treball).

Lliçó 5. L'acció normativa de la OIT.

La capacitat per concloure tractats internacionals. Les competències de la OIT per adoptar convenis, recomanacions i resolucions. Els efectes dels convenis internacionals del treball. La revisió, suspensió i denúncia dels convenis.

Lliçó 6. Aplicació i control del compliment de la normativa de la OIT.

El sistema de supervisió ordinària: el paper de la Comissió d'Experts sobre aplicació de convenis i recomanacions. Els procediments especials de reclamació i queixes. La reacció institucionalitzada en el si de la OIT.

Lliçó 7. Les institucions i competències de la Unió Europea (UE).

El procés d'integració europea. El sistema institucional de la UE i la presa de decisions. La distribució de competències entre la UE i els Estats membres.

Lliçó 8. El dret de la Unió Europea i la seva aplicació.

Les fonts del ordenament jurídic de la UE. Els principis rectors (aplicabilitat immediata, efecte directe, primacia, etc.) de les relacions entre el dret de la UE i els drets interns. Mecanismes de col·laboració i control del compliment del dret de la UE.

BLOC II.

Lliçó 9. La construcció europea i la seva dimensió social.

Evolució del dret social europeu des de 1957. La política social comunitària després de la reforma del Tractat d'Amsterdam i del Tractat de Niça. Les aportacions del Tractat de Lisboa.

Lliçó 10. Evolució dels objectius socials i la seva instrumentació jurídica comunitària.

L'agenda Social Europea. La Carta dels Drets Fonamentals de la UE.

Lliçó 11. El mercat interior. La lliure circulació de treballadors. El dret d'establiment i la lliure prestació de serveis.

La noció de treballador. Àmbit d'aplicació de la lliure circulació. Els drets vinculats a la lliure circulació de treballadors i al principi de la no-discriminació: a) Desplaçament i residència; b) Accés a l'ocupació; c) Condicions de treball; d) Permanència en el país de treball després del cessament de l'activitat laboral. Les diverses vies de dur a terme la lliure prestació de serveis i la seva evolució normativa i jurisprudencial

Lliçó 12. Àmbits de competència compartida.

A) salut i seguretat dels treballadors; b) condicions de treball; c) integració de les persones excloses en el mercat de treball; d) informació i consulta dels treballadors; e) igualtat entre homes i dones.

Lliçó 13. L'àmbit de les competències reservades als Estats membres.

A) La seguretat social; b) la protecció dels treballadors en cas de rescissió del contracte de treball; c) representació i defensa col·lectiva dels interessos dels treballadors; d) condicions de treball de nacionals de tercers Estats; e) contribucions financeres per a la promoció de l'ocupació i la creació d'ocupació. Àmbits de competència exclusiva dels Estats membres: a) remuneracions; b) dret d'associació; c) dret de vaga; d) l'acomiadament.

Lliçó 14. De l'estratègia de Lisboa a l'estratègia 2020.

L'estratègia europea d'ocupació. Les directrius comunitàries i els plans nacionals d'ocupació. La cohesió econòmica, social i territorial. La política regional i els fons estructurals. El Fons Social Europeu: objectius i accions.

Lliçó 15. La no-discriminació entre homes i dones.

La igualtat de remuneració entre homes i dones: abast de les nocions d'igualtat i remuneració. La igualtat en relació amb l'accés a l'ocupació, formació professional i condicions de treball. Les mesures de promoció de la igualtat d'oportunitats per a la dona. Evolució del dret a la igualtat de tracte. El principi de la no-discriminació.

Metodologia

El centre del procés d'aprenentatge és el treball de l'estudiant, qui aprèn treballant, essent la missió del professorat ajudar-lo en aquesta tasca, subministrant-li informació i mostrant-li les fonts on es pot aconseguir.

El desenvolupament de la docència de l'assignatura i de la formació de l'estudiant es fonamenta en les següents activitats:

1. Activitats dirigides:

1.1 Classes magistrals. En elles l'estudiant assoleix les bases conceptuals de la matèria i seu el marc jurídic normatiu i jurisprudencial. Les classes magistrals són les activitats en les quals s'exigeix menys interactivitat a l'estudiant i estan concebudes com un mètode fonamentalment unidireccional de transmissió de coneixements del professor a l'alumne.

1.2. Classes pràctiques. En elles els estudiants, en grups reduïts, analitzen i resolen juntament amb el professor casos pràctics prèviament elaborats. En supòsits concrets, els casos s'elaboraran a classe. La base del treball pràctic és la comprensió i aplicació crítica de la normativa i jurisprudència relacionades amb el contingut essencial explicat a les classes teòriques.

2. Activitats autònomes:

2.1. Elaboració de documents d'activitats pràctiques, que seran lliurats i analitzats a l'aula. Es tracta de casos pràctics proposats amb l'antelació suficient pel professorat, o bé de l'elaboració de fitxes de jurisprudència, normativa o d'altres documents.

2.2. Cerca i lectura de bibliografia i jurisprudència instrumental per a la resolució dels casos pràctics.

2.3. Estudi

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
CLASSES MAGISTRALS	25,5	1,02	1, 4, 5, 13
CLASSES PRÀCTIQUES	22	0,88	2, 3, 7, 8, 10, 12, 13, 14
Tipus: Autònomes			
CERCA I LECTURA DE BIBLIOGRAFIA I JURISPRUDÈNCIA	37,5	1,5	3, 4, 9, 14
ELABORACIÓ DE DOCUMENTS D'ACTIVITATS PRÀCTIQUES	25	1	6, 12, 14, 16
ESTUDI	35	1,4	4, 10, 12, 14, 16

Avaluació

AVALUACIÓ

Cal aprovar cadascun dels blocs per separat per superar l'assignatura.

1. Avaluació Bloc I

Avaluació ordinària Bloc I

La nota final de l'avaluació ordinària s'obtindrà sumant: la nota del examen final de 4 preguntes + la nota de dues pràctiques que cadascuna val 0,5 punts + la nota d'una recensió que val 0,5 punts + la nota del treball final del Bloc I (sols podran realitzar-lo aquells alumnes que a l'examen final obtinguin una nota igual o superior a 7).

Per aprovar aquest Bloc I és necessari obtenir una nota igual o superior a 5 a l'examen final. La resta d'activitats son voluntàries.

Reavaluació del Bloc I

Sols podran presentar-se a la reavaluació (examen de 4 preguntes) aquells alumnes que a l'examen final de l'avaluació ordinària hagin obtingut una nota igual o superior a 3.

Nota important:

Els alumnes que copiïn total o parcialment pràctiques, recensions, treballs, exàmens, etc., seran qualificats amb un 0 (cero) de nota final de l'assignatura i hauran de repetir-la el curs següent.

La simple possessió en els exàmens d'un mòbil o qualsevol altre instrument electrònic a una distància inferior a un metre de distancia és presumirà que l'alumne esta copiant.

Els alumnes que plagiïn pràctiques, recensions, treballs, etc., seran qualificats amb un 0 (cero) de nota final de l'assignatura i hauran de repetir-la el curs següent.

2. Avaluació Bloc II

Avaluació ordinària Bloc II

Aquest sistema combina l'avaluació continuada de les classes pràctiques i la resolució d'un examen teòric final.

2.1 Avaluació continuada de les classes pràctiques.

Requereix assistir a les classes pràctiques, lliurar els casos pràctics i resoldre a l'aula les activitats avaluables proposades.

L'avaluació continuada es considerarà superada quan la mitjana de les qualificacions obtingudes sigui com a mínim de cinc punts.

2.2 Examen teòric final.

Només el podran realitzar les persones que hagin superat l'avaluació continuada de les classes pràctiques.

2.3 Qualificació de l'assignatura amb el sistema d'avaluació ordinari

En la part de Dret Comunitari la puntuació obtinguda en l'avaluació continuada tindrà un valor del 25% de la qualificació de l'assignatura. La puntuació de l'examen teòric final tindrà un valor del 75% de la qualificació de l'assignatura.

A normes Internacionals els criteris els definirà el professor el primer dia de classe.

La nota final entre les dos parts serà 50% per cadascuna. S' hauran de superar les dos parts per separat.

Reavaluació Bloc II

A la reavaluació s'hi podran presentar les persones que hagin optat directament per aquest sistema d'avaluació o que no hagin superat l'avaluació continuada. També el podran realitzar els alumnes que hagin seguit el sistema d'avaluació ordinari i no s'hagin presentat o hagin suspès l'examen ordinari (en aquests casos la nota que puguin tenir en l'avaluació continuada no els computa).

La nota final entre les dos parts serà del 50% per cadascuna. S' hauran de superar les dos parts per separat.

3. Dates dels exàmens

Es faran públiques a través de la pàgina web del Facultat de Dret (apartat "Informació acadèmica")

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
ACTIVITATS DE CLASSE PRÀCTICA I EXAMEN PRÀCTIC	50	2,5	0,1	1, 2, 3, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 15, 16
EXAMEN TEÒRIC (ORDINARI O DE REAVALUACIÓ)	50	2,5	0,1	5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 16

Bibliografia

Bibliografia general:

ACOSTA, J. B., *El sistema jurídico de la O.I.T. y el derecho español*, Cedecs, 1997.

ALCAIDE, J., CASADO, R., *Curso de derecho de la Unión Europea*, 2ª ed., Tecnos, 2014.

ALONSO, R., *Sistema jurídico de la Unión Europea*, 4ª ed., Civitas, 2014.

BONET, J., *Mudialización y régimen jurídico internacional del trabajo. La O.I.T. como referente polític-jurídico universal*, Atelier/Universitat de Barcelona, 2007.

BONET, J., *Nociones básicas sobre el régimen jurídico internacional del trabajo*, Huygens, 2010.

- COLINA, M.; *et al.*, *Derecho social comunitario*, Tirant lo Blanch, 1995.
- CRUZ, J.; PEREZ, T., *Una aproximación al derecho social comunitario*, Tecnos, 2000.
- DIEZ DE VELASCO, M., *Instituciones de derecho internacional público*, 18ª ed., Tecnos, 2013.
- DIEZ DE VELASCO, M., *Las organizaciones internacionales*, 17ª ed., Tecnos, 2015.
- DOMÍNGUEZ, A., *La acción normativa de la O.I.T.*, Laborum, 2002.
- FALGUERA, A.; MORALO, S. (coord.), *Derecho social europeo*, Consejo Superior del Poder Judicial, 2007.
- FIELDS, G. S., "El trabajo decente y las políticas de desarrollo", *Revista Internacional del Trabajo*, 122 (2), 2003, pp. 263-290.
- GHAJ, D., "Trabajo decente. Concepto e indicadores", *Revista Internacional del Trabajo*, 122 (2), 2003, pp. 125-160.
- GHEBALI, V. Y., *et al.*, *The International Labour Organization: a case study on the evolution of U.N. specialised agencies*, Martinus Nijhoff, 1989.
- HINOJOSA, L. M., *Comercio justo y derechos sociales. La condicionalidad social en el comercio internacional*, Tecnos, 2002.
- HUGHES, S.; HAWORTH, N., *The International Labour Organization (ILO)*, Routledge, 2011.
- KULKE, U., "Cometido presente y futuro de las normas de la OIT en la materialización del derecho a la Seguridad Social", *Revista Internacional de Seguridad Social*, 60 (2-3), 2007, pp. 133-158.
- LÓPEZ, E., "Los procedimientos de control especiales de la OIT: la protección internacional de los derechos fundamentales del trabajo", *Nuevas controversias internacionales y nuevos mecanismos de solución*, Tirant lo Blanch 2005, pp. 237-280.
- MANGAS, A.; LIÑAN, D. J., *Instituciones y derecho de la Unión Europea*, 8ª ed., Tecnos, 2014.
- MONTOYA, A., *et al.*, *Derecho social europeo*, Tecnos, 1994.
- MONTT, M., *Principios de derecho internacional del trabajo. La O.I.T.*, 2ª ed., Ed. Jurídica de Chile, 1998 (on line).
- OIT, *Trabajo decente: del programa piloto a los programas por país*, 2006.
- OIT, *Programa de trabajo decente por país en la OIT*, 2008a.
- OIT, *Medición del trabajo decente*, Documento de trabajo para la reunión tripartita de expertos sobre medición del trabajo decente, 2008b.
- OIT, *Las reglas de juego. Una breve introducción a las normas internacionales del trabajo*, edición revisada 2009 (on line).
- PASTOR RIDRUEJO, J. A., *Curso de derecho internacional público y organizaciones internacionales*, 18ª ed., Tecnos, 2014.
- PANIAGUA, E. L., *et al.*, *Principios de derecho de la Unión Europea*, Colex, 2012.
- RODGERS, G.; LEE, E.; SWEPSTON, L., *La Organización Internacional del Trabajo y la lucha por la justicia social, 1919-2009*, Oficina Internacional del Trabajo, 2009.
- RODRIGO, A. J., *Las resoluciones obligatorias de las organizaciones internacionales de cooperación*, Tecnos, 1997.
- RODRIGUEZ-PIÑERO, M. C., *et al.*, *Manual de derecho social de la Unión Europea*, Tecnos, 2011.

SERVAIS, J. M., "Política de trabajo decente y mundialización. Reflexiones sobre un planteamiento jurídico renovado", *Revista Internacional del Trabajo*, 123 (1-2), 2004, pp. 215-238.

SERVAIS, J. M., *Droit social de l'Union Européenne*, Bruylant, 2011.

SERVAIS, J. M., "International Labour Organization", *International Encyclopedia of Laws: International Organizations*, Kluwer, 2011.

TOVAR, J. A., *Introducción al derecho social de la Unión Europea*, Bomarzo, 2005.

<http://www.un.org/es>

<http://www.un.org/es/ecosoc>

<http://www.ilo.org>

COL·LECCIONS DE TEXTS BÀSICS

ANDRES, P., *Legislación básica de derecho internacional público*, 14ª ed., Tecnos, 2014.

JUSTE, J., BERMEJO, R., *Organizaciones internacionales universales del sistema de las Naciones Unidas. Convenios constitutivos*, Tecnos, 1993.

MANGAS, A., *Tratado de la Unión Europea, Tratado de Funcionamiento y otros actos básicos de la Unión Europea*, 18ª ed., Tecnos, 2014.

TORRES, N., *Textos normativos de derecho internacional público*, 13ª ed., Civitas, 2012.

ILOLEX (base de dades sobre normes internacionals del treball).